

ASiA San

20. vsk.

3/93

A

(melkein)

← eikun 20-, sori

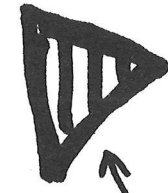
25-vuotis-

nostalgia-

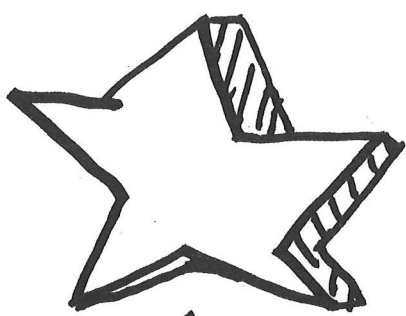
pläjäys!

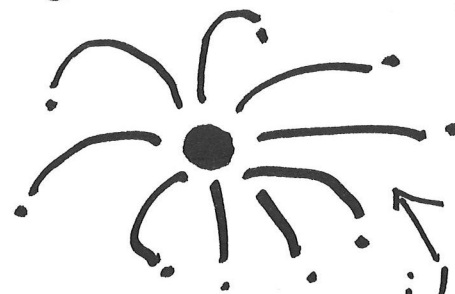
← stara

↑
hunto-
merkki

↑
isompi stara

↑
ilotuli-
paukku

Asiasana

Kirjastotieteen ja

informatiikan opiske-

joiden ainejärjestön

UDK ry:n äänenkannattaja

Osoite:

Asiasana

UDK ry

Kirjastotieteen ja

informatiikan laitos

PL 607

33101 Tampere

Painopaikka:

Tehopiointi

Tampere 1993

ISSN 0356-0139

Toimitus:

Harri Alanne

Otto Auranen, vast.

Markus Määttänen

Sami Sahramies

Matti "E" Säteri

Lisäksi juttuja teki:

Lukuissa joukko UDK:sta

poistuneita vaan ei

unohdettuja

Valokuvat:

Ei aavistustakaan kenen

Sarjakuvat:

Tom Ekström

Sisältö:

Pääkirjoitus

Lukijalle (1/74)

Mitä toi lokakuun sosialistinen
vallankumous kirjastoille? (3/77)

Keskustelemme tieteestämme II

Mitä kirjastotiede on?

-Reijo Savolainen: Kirjastotiede
tieteenä (2/78)

Tyyristyykö kirjastotiede? (1/79)

Meidän ja muiden jutut (1/79)

Postipussi (4/80)

Rähmä-Kähmiälän yliopisto

Yliopistouutiset

-Esittelyvuorossa Virasto- ja
varastotieteen laitos (5/81)

Salin täydeltä kysymysmerkkejä (4/83)

Laitospeli (1/84)

Tarpeiden tyydyksestä (1/87)

Tieteen alkuvitsit (4/87)

Keltanokan ensimmäinen päivä
akateemisessa maailmassa (5/89)

Sarjakuvat

3

4

6

9

13

16

17

18

20

24

28

32

33

35

Subjektiivis-impressionistinen nostalgiapläjäys

Tämän Asiasanan teossa on päästy helpolla. Asiasanan 20-vuotisjuhlanumeroon ei kukaan ole konströinut kattavaa historiikkia lehden taipaleesta yliopisto- ja ainejärjestöelämän myrskyisillä vesillä 70-luvun kuohuvista vuosista 80-luvun rakettimaisen elintasonousun kautta 90-luvun lamakrapulaan. (Edellinen virke kuului sarjaan "kuvakielen ja kliseidentoistelun mestarit") Lukijaa ei myöskään rasiteta massiivisella kvantitatiivisella sisällönerittelyllä tai diskurssianalyysillä n. 2000 sivun aineistosta, jonka 20 vuoden Asia-
sanat muodostavat.

Tämä Asiasana, joka ei siis itse asiassa ole 20- vaan 19-vuotisjuhlanumero (lehteä kootessani tein dramaattisen havainnon: ensimmäisen Asiasanan pääkirjoitus on päivätty helmikuussa 1974), tarjoaa edellämäinuttujen asioiden sijasta oman subjektiivisen ja henkilökohtaisen näkemykseni varassa koottuja artikkeleita 19-vuotistaipaleen varrelta. Ne eivät esitä mitään kattavaa kokoelmaa Asiasanan kehityksestä, vaan olen valinnut mutu-metodilla ne jutut jotka ovat tuntuneet mielenkiintoisimmilta ja ennen kaikkea hauskimmilta. Tästä siis otsikko. Jonkinlaista johdonmukaisuutta olen noudattanut, esimerkiksi Reijo Savolaisen gradusta käydyn keskustelun yhteydessä. Tästä impressionistisesta mutu-metodista johtuu mm. se, että 90-luvulla ilmestyneitä juttuja ei ole mukana lainkaan. Samoin 80-luvun lopulla ilmestyneistä lehdistä on vain muutama juttu. Valinta~~n~~i ovat keskittyneet 70-luvulle ja 80-luvun alkuun. Syy tähän on ennenkaikkea se, että 80-luvun lopussa ja 90-luvulla ilmestyneet lehdet ovat luvalla sanoen melko ikävystyttäviä. Tämä koskee myös kahta päätoimittamaani lehteä. Hauskuuden jahtaaminen juttujen valinnoissa on johtanut etenkin iänikuisten konferenssiraporttien täydelliseen ignorointiin.

Tulette luultavasti huomaamaan, että lehteen valittujen juttujen lukeminen on karmean painojäljen ja arkaaisen saksitaiton takia todellista, hartiavoimin tehtävää työtä. Tätä korostaa vielä taitto-originaaleina käyttämäni valokopioiden surkeus. Mutta juuri se tuo valtavan nostalgian aallon aivokoppaanne jota tässä tavoitellaan. Kuinka romanttisen ihastuttavaa käsityötä ainejärjestölehden tekeminen onkaan tuolloin ollut, huokaa tämäkin nykyisen hajuttoman ja mauttoman, tietokoneella kirjoitetun ja taitetun lehden päätoimittaja.

Tampere 12.10.93
Otto Auranen

LUKIJALLE

Tämä Asiasana, jota juuri luet on UDK:n lehden ensimmäinen numero. Tästä lehdestä on tarkoitus kehittää kirjastotieteen ja informatiikan opiskelijoiden mahdollisimman monipuolinen tiedotus-, keskustelu- ja kulttuurilehti. Onnistuakseen yritys tarvitsee meidän kaikkien tuen: selonteokoja ja kannanottoja sekä erilaisista "kirjastokysymyksistä" ja alan opiskeluasioista että yleensä kulttuuri-, opiskelija- ja yhteiskuntapolitiikasta kaunokirjallisia tuotteita unohtamatta.

Ruotsissa on maan kirjastolehtien mukaan keskusteltu melko vilkkaasti yleisten kirjastojen kirjavalmista. Suomalaisen keskustelu on jo pitkään ollut melko laimeaa, ongelmalliseksi on koettu kirjastojen suhde massaviihteeseen. Toivottavasti nyt keväällä ilmestyvä kirjastopoliittinen huuto-merkki Kirjalaina antaa uutta tietoa kirjaston ja yhteiskunnan kytkennöistä. Kirjavalinta liittyy kiinteänä osana kirjastolaitoksen tavoitteenasotteluun ja tehtävämäärittelyyn. Syksyllä -73 asetettiin näitä asioita pohtiva "Nummisen kirjastokomitea", jonka tehtävänä on selvittää myös tavoitteiden konkretisoidumismahdollisuudet. Tämä lehti voisi olla esimerkiksi meidän keskusteluforumimme sekä koko kirjastolaitoksen periaatekysymyksissä että alan erikoisongelmia pohdittaessa.

Nykyisin voi kysyä esim.

- Onko kirjastolaitos unohtanut tiedonvälittäjän tehtävänsä?
- Ovatko kirjastojemme kirjakokoelmat riittävän monipuoliset,

löytyykö hyllyistä klassikkoja, Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kirjallisuutta tai kotimaisia omakustanteita?

- Onko kirjallisuudesta tullut markkinatalousjärjestelmän suurkustantajien puolustuskyvytön uhri ja kunnallisesta kirjastolaitoksestamme polkkään taloudelliseen voittoon tähtäävän kustannuspolitiikan voimaton myötäilijä?

Keskustelun avaukseksi lainaus Marjatta Kaukosen artikkelista:

Yhteiskunnan ylläpitämät ja valvomat kirjastot eivät tällä hetkellä täytä tiedonvälittäjän tehtäväänsä, eivät edes niissä puitteissa kuin se nykyisen kustannuspolitiikan vallitessa olisi mahdollista. Kirjastonhoitajat vetoavat kysynnän ja tarjonnan lakiin eli siihen, että suuri yleisö pyytää vain sota- ja viihdekirjallisuutta. Kirjastolaitos ei katso tehtäväkseen miettiä, mistä tämä johtuu. Siksi demokraattisten järjestöjen on ehdottomasti ruvettava vaatimaan kirjastoilta rauhaa ja oikeudenmukaisuuteen, todelliseen historialliseen kehitykseen ja inhimillisyyden korostamiseen keskittyä - noita kirjoja. On vaadittava informaatiotilaisuuksia, joissa käsiteltäisiin sosialististen maiden ja vapautensa puolesta taistelevien kansojen kirjallisuutta. Ja näitä kirjoja on saatava kirjastojen hyllyille. Valtiovallan on otettava huomioon, että rauhan ja ystäväyyden politiikkaa vahingoittava toiminta ilmenee mm. siinä, että kieltäydytään esittelemästä kansallemme neuvostokulttuurin saavutuksia tasapaksun angloamerikkalais-EEC:läisen kulttuurin kustannuksella, jonka olennainen sisältö on ihmisviha, työn ja ihmisen halventaminen. (Lipunkantaja, P-H SNDL 25 v.)

Tämä numero on ilmainen näyttenumero, jonka oleellisin sisältö koostuu UDK:n yleiskokousmateriaalista, jotta ohtisimme tutustua siihen kyllin perusteellisesti.

Yleiskokouksessa tavataan!

Asiasana helmikuussa 1974

MITÄ TOI LOKAKUUN SOSIALISTINEN VALLANKUMOUS KIRJASTOILLE?

Tsaarin Venäjä jätti perinnökseen kauhistuttavan tietämättömyyden. Kolme neljäsosaa aikuisväestöstä ei osannut lukea eikä kirjoittaa. Valtakunnan äärialueilla olevat pienet kansat olivat käytännöllisesti katsoen kokonaan lukutaidottomia - suurella osalla niistä ei ollut edes omia aakkosia. Lokakuun sosialistinen vallankumous joutui lyhyessä ajassa ratkaisemaan valistustyössä ylipääsemättömältä tuntuvan tehtävän, joka oli nuoren neuvostovaltion kannalta elämän tai kuoleman kysymys. Kansat halusivat kuitenkin oppia ja ottaa kohtalonsa omiin käsiinsä.

Kuusikymmentä vuotta sosialistista valtaa on merkinnyt monille kansallisuuksille harppauksia, joihin ihmiskunnalta muuten on kulunut kokonaisia aikakausia. Tänään neuvostokansa on maailman lukenein kansa, joka voi ylpeillä tieteidensä ja taiteiden saavutuksillaan. Kirjastolaitoksella on ollut tässä kehityksessä tärkeä osansa.

Monet ulkomaiset paikalla olleet havannoitsijat, mm. John Reed ja H.G. Wells ovat kuvanneet sitä tiedonjanoa, jota uusi neuvostovaltio määrätietoisesti lähti tyydyttämään vaikeissa oloissa. Huolimatta nälästä, 14:sta ulkovallan maahantunkeutumisesta ja vastavallankumouksellisesta toiminnasta alettiin julkaista valtavia painoksia klassikoista ja oppikirjoista. Gorki pani alulle laajan maailmankirjallisuuden käännösten ja julkaisutoiminnan. Kirjastoihin neuvostovallan johto kiinnitti erikoista huomiota.

Kirjoille siivet

Neuvostovaltion ensimmäinen valistusasiain kansankomissaari (ministeri) Anatoli Lunatsharski kertoo muistelmissaan, miten hän vähän ajan kuluttua ensimmäisen neuvostohallituksen muodostamisen jälkeen kävi keskustelun Vladimir Iljitsh Leninin kanssa valistustyön tehtävistä Smolnan käytävillä. Lenin oli sanonut: "Kirja on mahtava voima. Kirjojen kysyntä tulee suuresti kasvamaan vallankumouksen tuloksena. Meidän on tarjottava lukijalle ei vain suuria lukusaleja, vaan myös kirjoja, lukijan ulottuville tuovaa kirjojen vapaata kulkua. Tätä varten on välttämätöntä

käyttää hyväksi postin palveluja ja luotava kaikenlaisia liik-
lavia palveluja. On todennäköistä ettei kansamma suurelle enem-
mistölle, joiden keskuudessa lukutaitoisten määrä tulee kasva-
maan, tule olemaan tarpeeksi kirjojakiertämään ja ellemme me anna
kirjoille siipiä ja lisää niiden levitystä voimakkaasti, meillä
tulee olemaan kirjanälänhätä."

Lenin ja kirjastot :

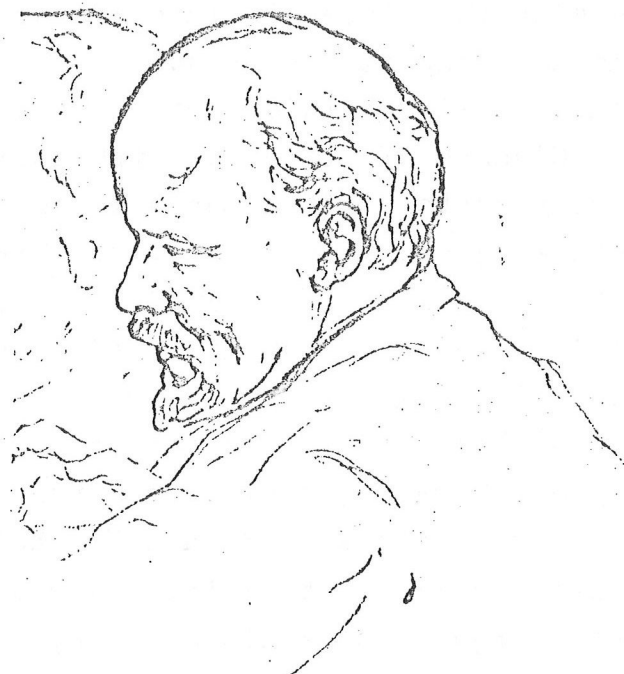
Lenin oli kehottanut Lunatsharskia käyttämään kirjastoasiantun-
tijoiden apua ja viittasi silloisiin kirjasto-oloihin Yhdysval-
loissa.

Lenin oli itsekin asiantuntija. Hän tiesi eri maiden kirjasto-
olot jouduttuaan työskentelemään maasta karkoitettuna eri Euroo-
pan maissa. Erityisesti hän kiitti Sveitsin kirjasto-oloja haa-
veillessaan, kuinka Venäjällä järjestetään kirjastotoimi vallan-
kumouksen jälkeen.

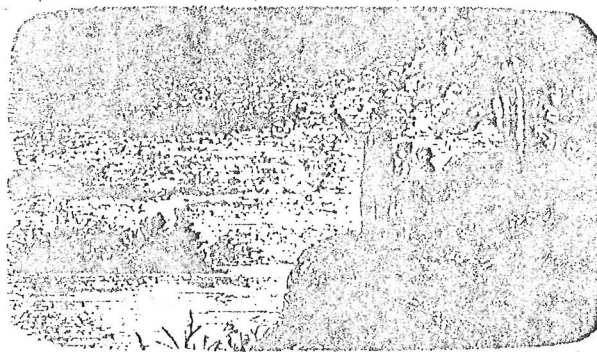
"Kuvaukset siitä, miten Lenin käytti British Museumin kirjastoa
ja kansalliskirjastoja muualla Euroopassa, osoittavat hänen ole-
van sellaisia kirjastonkäyttäjiä, joita useimmat kirjastonhoita-
jat arvostavat korkealle (vaikka se harvoin tunnustetaan) -
ahnas, päättänyt saada mitä haluaa, kriittinen virkavaltaa koh-
taan, mutta ennen kaikkea, syvästi kirjastojen ongelmia ymmärtä-
vä ja niistä tietoinen", toteaa Edward Dudley esipuheessaan
ensimmäiseen englannikieliseen Leninin kirjastoja koskevien kä-
sitysten valikoimateokseen. Sen on julkaissut englantilainen kir-
jastoa käsitteleviin kirjoihin erikoistunut kustantaja Bingley
sarjansa "World Classics of Librarianship" ensimmäisenä osana
vuonna 1968. Dudley kertoo, miten Lenin kirjoittaessaan Rum-
jantsevin museon kirjastoon (nykyään Lenin-kirjasto) 1920 tiedus-
teli: "Jos säähtöjen mukaan käsikirjoja ei voi lainata, eikö mi-
nun voitaisi sallia lainata muutamia kirjoja hakutarkoitusta var-
ten yhdeksi illaksi tai sanokaamme yöksi, sen jälkeen kun kir-
jasto on suljettu? Palauttaisın ne aamuun mennessä." Dudley ar-
velee, että "tällainen hellä kunnioitus kirjaston sääntöjä koh-
taan on varmasti harvinaista valtion päämiehellä. Mutta niinpä
valtion päämiehet, joilla on tällainen persoonallinen ja poliitti-
nen mielenkiinto kirjastojen kehittämiseen, ovat myös harvinaisia".

Kirjastojen lähtökohdat

Lenin esitti otettavaksi oppia muiden maiden kirjasto-oloista, mutta suhtautui niihin samalla erittäin kriittisesti. Kirjaston arvoa ei voi mitata pelkästään kirjastokokoelmien määrällä ja ominaisuuksilla, vaan myös sillä, kuinka laajalle ja nopeasti kansan keskuuteen kirjat leviävät. Lenin on arvostellut nasevasti myös porvarillista sananvapaus-käsitystä (mm. esityksissä "Puoluejärjestö ja puoluekantainen kirjallisuus", 1905 ja "Nuorisoliiton tehtävät", 1918), joka yrittää kaunistella yhteiskunnallista todellisuutta. Kirjastoto eivät jaa tietoa sinänsä, vaan sellaista tietoa, jota kustantajat julkaisevat. Sikäli kuin tieto on totuudellista, lukijoilla on oltava myös edellytykset sen omaksumiseen. Lenin on ensimmäisenä luonnehtinut johdonmukaisesti kirjastolaitosta yhteiskunnallisena ilmiönä, joka on elimellisesti sidoksissa koko yhteiskuntakehityksen kulkuun, taloudellisiin ja sivistyksellisiin olosuhteisiin. Pelkästään tämä antaa aiheen puhua - tunnetun neuvostoliittolaisen kirjastotieteilijän O.C. Čubajanin sanoin - maailman kirjastotieteen historian "leniniläisestä vaiheesta" sillä ilman tätä Leninin metodologista kytkentää ei voi tieteellisesti lähestyä kirjastolaitoksen tehtäviä ja niiden ratkaisemista.

Mitä kirjastotiede on?

REIJO SAVOLAINEN:

2/78

KIRJASTOTIEDE TIETEENÄ

Seuraava kirjoitus pohjautuu Reijo Savolaisen pro gradu-työhön, joka tarkastetaan tämän kevään aikana. Reijo sai kimmokkeen aiheeseen proseminariesitelmästä yhdessä Jussi Tuorman kanssa keväällä 1977. Kirjoituksen käsittelemä aihepiiri on keskeisen tärkeä, mutta yllättävän vähälle huomiolle jäänyt kirjastotieteen itseanalyysi. Lähestymistapa on sisällönkäsitemaalyttinen. Reijo Savolaisen pro gradu-työtä on ohjannut Pertti Vakkari.

Minkään tieteen alaa ja sisältöä ei voida kiinnittää täysin yhdellä eikä monella useammallakaan formaalisella defini-tiolla. Tunnettu englantilainen tiede-historioitsija J.D. Bernal toteakin, että tiede yhteiskunnallisen tajunnan muotona on historiallisen kehityksensä prosessissa niin muuttuva ilmiö, että jokainen muodollinen määrittely-yritys voi ilmaista enemmän tai vähemmän epä-adekvaatisti vain yhtä tieteenalan kehi-tykselle ja kasvulle juuri tuossa vai-heessa ominaista aspektia. Kirjastotie-teen käsitteen alan ja sisällön piirteet on yhtä lailla esittävä tutkimalla tie-teenalan sisäisen kehityslogiikan ja niiden spesifisten yhteiskunnallistalou-dollisten määreiden keskinäisyyhteitä, jotka ovat vaikuttaneet kirjastotieteen historialliseen kehitykseen ja tieteen-alan nykyisin jatkuvaan dynaamiseen muo-toutumisprosessiin.

Kirjastotieteen kehityksestä

Kirjastotieteen kehityksen alkuvaiheet ajoittuvat antiikin Kreikkaan, joista ovat peräisin mm. termit "kirjasto", "kirjastotiede" ja "kirjastonhoitaja".

Ensimmäisestä nimenä tunnetusta kirjas-tonhoitajasta, Kallimakhoksesta (n. 310-240 e.o.a.) lähtien aina 1600-1700-luku-jen "kirjastoteoreetikoihin" (esim. Gabriel Naudé, G.W. Leibniz) asti kir-jastonhoito oli lähinnä puoliammatillis-ta toimintaa, jossa harrastelijamainen kirjastonhoitaja (tai paremminkin pas-siivisten kirjavarastojen "kirjojen var-tija") tarvitsi hyveinä hyvää muistia, rakkautta kirjoihin, tarkkuutta ja jär-jestelmällisyyttä, kohteliaisuutta ja "puolueettomuutta" kirjavalinnassa.

1800-luvun alussa yhteiskunnallinen ke-nitysvauhti alkoi nopeutua teollistumi-sen myötä samalla kun kirjatutanto ja kirjastojen kirjavarannot kasvoivat no-peutuvasti samoin kuin aktuaalisten ja potentiaalisten lukijoiden lukumäärä va-listuksen aatteiden vaikutuksesta. Muut-tunut tilanne kirjastoalalla huomattiin ensiksi Euroopassa, jossa etenkin Sak-sassa akateemisilla kirjastoilla oli do-minoiva asema. Seksalainen Martin Schret-tinger määritteli v. 1808 uuden tieteen-alan, "Bibliothek-wissenschaft" in tie-teeksi, jonka tuli antaa ennen muuta tie-dolliset perusteet määrällisesti kasva-

neiden kirjavarastojen organisoinniseksi ja järjestämiseksi kirjastojen sisällä.

Porvarillisen kirjastotieteen eurooppalaisen tradition kehityksen voidaan muodollisesti ottaa sanoo alkaneen juuri Schrettingeristä, jonka korostamat kirjastojen formaalis-organisatoriset ongelmanasettelut dominoivat syntyneen tietentradition tutkimusaiheita, joskin etenkin vuosisadan lopulla ja 1900-luvun alussa myös historiallis-filologisesti orientoitunut kirjastotutkimus oli hyvin luonteenomaista tälle porvarillisen kirjastotieteen traditiolle.

Anglo-amerikkalainen traditio porvarillisen kirjastotieteen toisena perinteenä syntyi USA:ssa ja Englannissa 1800-luvun puolivälin jälkeen. Erityisesti USA:ssa tätä traditiota leimasi yleisten kirjastojen ongelmien tutkiminen tiiviissä yhteydessä yleisen kulttuuri-ideaalin, "self-educationin" ongelmiin. Vaikka USA:n kirjastotiede ("librarianship", joka tarkoittaa lähinnä kirjastonhoitajan ammattia eikä kirjastotiedettä, kuten usein virheellisesti väitetään!) olikin täysin pragmaattista "kirjastopalvelua", on kuitenkin muistettava tradition alkuaikana luotujen C.A. Cutterin luettelokoodin ja Melvil Deyeyn kymmenluokituksen merkitys alan teorian perusteiden luomisen kannalta edes tältä vähäiseltä osin.

Vuoden 1917 sosialistisen vallankumouksen jälkeen alkoi Neuvostoliitossa kehittyä Leninin ajatuksiin pohjautuva sosialistisen kirjastotieteen traditio, jonka yhtenäisenä tietenteoreettisena perustana on dialektinen ja historiallinen materialismi. Sosialistisen kirjastotieteen perustana on leniniläinen oppi kulttuurivallankumouksen toteuttamisen asettamista teoreettisista ja käytännöllisistä vaatimuksista työläisen henkisten tarpeiden tyydyttämiseksi ja heidän yhteiskunnallisen tietoisuutensa kohottamiseksi kirjastojen tekemän tietoisien ideologis-poliittisen kasvatuksen kautta. Jo alusta lähtien sosialistinen kirjastotiede käsiteltiin laadullisesti. Porvarillisesta kirjastotieteestä erosi vaksi marxilais-leniniläiseksi yhteiskuntatieteeksi, jonka primaarinen tutkimuskohde on kirjastojen yhteiskunnallisen funktion ja tästä johdettava kirjastojen rooli ja tehtävät yhteiskunnan yllärakenteen osana.

Porvarillisen kirjastotieteen suuntauksia

Porvarillisen kirjastotieteen traditiot ovat lähentyneet huomattavasti toisiaan etenkin parin viime vuosikymmenen aikana. Tähän kehitykseen on vaikuttanut sekä USA:ssa että Länsi-Euroopassa tapahtunut kirjastojen lisääntynyt automaation ja modernin teknologian hyödyntäminen ratkaistaessa yhä kompleksisempien kirjastoorganisaatioiden teknisen toimivuuden kysymyksiä. Molempia porvarillisen kirjastotieteen traditioita yhdistää myös kirjastotutkimuksen tieteenfilosofisena taustana oleva positivismi ja metodologinen empirismi, joiden pohjalta porvarillisen kirjastotutkimuksen suuntauksset eivät ole pystyneet kehittämään mitään yhtenäistä systematisoitua tieteenalan teoriarakennetta. Positiivistinen tiedekäsitys ei näe tiedettä systemoituna teoriajärjestelmänä, vaan redusoi sen usein kvantitatiiviseksi tutkimusmenetlikaksi, jonka rajat asettaa ilmiöiden ulkoisten aspektien määrällinen mitattavuus.

"Arvovapaan" positivistisen kirjastotutkimusten suuntausten tutkimustuloksina on saatu tähän saakka huomattava määrä faktamateriaalia, jonka systematisoiminen kirjastoilmiöitä kaikinpuolisesti selittäväksi teoriaksi ei ole onnistunut. Esim. S.R. Ranganathanin "viisi kirjastotieteen lakia" ("books are for use", "every reader his book", "every book its reader", "save the time of the reader", "library is a growing organism") eivät ole mitään "fundamentaalisia" teoreettisia lakeja, vaan pikemminkin triviaalisuuksia, joista voidaan johtaa muita itsestään selviä lauseita (esim. lauseesta "library is a growing organism" voidaan johtaa triviaali lause: "mitä enemmän kirjastossa on kirjoja, sitä enemmän niille on oltava tilaa", kuten tunnettu tšekkoslovakialainen kirjastotieteilijä Jaroslav Drtina on osuvasti huomauttanut). Tällaiset "lait" (vaikka niille Ranganathanin mukaan onkin löydettävissä empiristä tukea) eivät selitä kirjastoilmiöiden kokonaisuutta, vaan jäivät kirjastojen sisäisten organisatoristen aspektien aprioriseen toteuttamiseen eivätkä johda kirjastotieteelliseen teorian muodostamiseen, koska tärkein premissi, kirjastojen spesifinen yhteiskunnallinen funktio on jätetty vain jonkinlaiseksi abstraktiseksi taustaksi näille "laeille".

Saksan Liittotasavallassa on lähdetty hakemaan apua kirjastotutkimuksen teoriaköyhyyteen liittämällä tieteenalan kehittäminen näkömykseen, jonka mukaan kirjastot ovat "yrittäystaloudellisia" tiedonvälitysmekanismeja ja tästä johtuen kirjastotieteen (tai paremminkin "kirjastohallinto-opin") ytimen ja sen teoreettisen perustelun muodostaisi erityinen "kirjaston yrittäystalousoppi". Aiheellisesti voi kysyä, eikö kirjastotiede tieteenä ole itse asiassa tämän näkökohdan mukaisesti täysin tarpeeton, koska sen tutkimuskohdetta, kirjastoa, tutkii toinen tieteenala, "yrittäystalousoppi"? Länsisaksalaisen Rolf Kluthin mukaan kirjastot ovat tosin "yrittäystaloudellisen" kannattavuusperiaatteen mukaan toimivia yksiköitä, mutta hänen mukaansa päähuomio kirjastotieteen teorian kehittämisessä olisi suunnattava kirjastojen tutkimiseen kommunikaatiokeksuksina. Hänen mukaansa kirjastotiede on yksi kommunikaatiotieteistä ja hän esittää amerikkalaisen "puhtaan" joukkotiedotustutkimuksen ja parsonslaisen funktionalismin teoreemojen perustalta skeeman, jossa kirjasto kommunikaatiokeskuseksi ainoastaan välittää viestejä dokumenttien avulla. Sen sijaan Kluthin formaalisessa teoriakehikossa ei puututa välitettävien viestien sisällöllisiin aspekteihin, vaan hänen mukaansa kirjastoille on tärkeintä toimia tässä välitystehtävässään teknis-organisatorisesti mahdollisimman kitkattomasti ja rajata toiminnan normatiiviset pohdinnat "arvovapaan" tieteen ulkopuolelle kirjastopolitiikan "mielipiteiden" alueelle.

Amerikkalaisen kirjastotutkimuksen tunnetuin edustaja Jesse H. Shera korostaa anglo-amerikkalaisen tradition perinteen mukaisesti, että kirjastotoiminta on aina yksilöllistä palvelua. Kirjastotieteen tutkimuskohteena on tämän toiminnan analysointi ja Sheran näiiv atomistisen käsityksen mukaan yhteiskuntaan kokonaisuutena vaikuttava kirjastopalvelu on tavallaan abstraktio, koska hänen "yhteiskuntansa" koostuu mekaanisesti summatusta yksilöiden joukosta, ja haluttaessa mahdollisesti selvittää toissijaisia kirjastojen yhteiskunnallisten palvelujen aspekteja ne voidaan hänen otaksunsa mukaan yksinkertaisesti ekstrapoloida yksilöllisten palvelujen termeistä! Myös monet muut amerikkalaiset kirjastotutkijat ovat painottaneet, että kirjastotutkimukseen tulee kohdistua yksilölliseen

palvelutilanteeseen ja luomalla tällä tavoin eräänlaisia yksittäisiä "mikroteoritoita" voitaisiin edetä "keskitäson" teorioihin ja niistä vihdoin "makroteorioihin". Kuten amerikkalaisessa positivistisessa sosiologiassakaan, tämä strategia tulee tuskin tuomaan perustavanlaatuisia ratkaisua teoriankehittämisen ongelmiin ja ainakin toistaiseksi onkin parempi puhua erillisten tutkimussuuntausten tutkimustuloksista kuin porvarillisen kirjastotieteen yhtenäisestä teoriarakenteesta.

Sosialistisen kirjastotieteen teoriaa

Sosialistisen kirjastotieteen teorian kehittämisessä on huomioitu viime vuosikymmenien aikana kirjastojen ideologipoliittisten funktioiden ohella myös tieteen merkitys yhä tärkeämpänä tuotantovoimana. Yhteiskuntatieteissä (myös kirjastotieteessä) tieteen luonne tuotantovoimana on välillisempi kuin luonnontieteissä, mutta tästä huolimatta sosialistisissa maissa on tiedostettu laajalti, miten ratkaisevasti tieteilisin perustein organisoitu valtiollinen kirjastoverkosto voi vaikuttaa tietoa välittämällä materiaalsen tuotannon edistämiseen. Sosialistisissa maissa on tähdennotettu, että käytännön kirjastotyön ja sen teoreettisen perustelun, kirjastotieteen teorian välillä tulee olla reaalinen vastaavuus ja kiinteä kytkentä niin, ettei tieteenalan teoria jää irralliseksi käytäntöön nähden, vaan kehittää ja ohjaa sitä. Teoria ei ole spekulatiivinen itsetarkoitus, vaan käytännön muuttamisen instrumenttina se on sinänsä E.V. Iljankovin sanoin "ihmisen ja luonnon välisen praktisen aineenvaihdunnan häviävä momentti", koska teoriasta siirrytään aina käytäntöön (abstraktisesta konkreettiseen), joka on tavoite sinänsä. Kuitenkin vasta teoreettisen kautta voidaan ymmärtää kirjastoprosesseja konstituivien ilmiöiden olemus ja tätä kautta yhä täydellisemmin hallita ja johtaa näitä prosesseja tieteellisen perustein. Sosialistisen kirjastotieteen edustajat korostavat usein tieteenalan ideologista puoluekantaaisuutta ja johdonmukaisen eron tekemistä porvarillisen kirjastotieteen teoriakonstruktioihin. Kirjastotieteen "traditionaaliset" ongelmat (lähinnä kirjastotyön organisatoris-tekniset kysymykset) ovat alisteisia kirjastojen

yhteiskunnallisten funktioiden tutkimisen suhteen päinvastoin kuin on useimmiten laita porvarillisessa kirjastotutkimuksessa. Toisaalta sosialistisen kirjastotieteen teoreetikot ovat tähdentäneet, että porvarillisen kirjastotutkimuksen yksittäiset tulokset (esim. kirjasto-suunnittelun ja -rationalisoinnin alueilla) ovat käyttökelpoisia myös sosialistisen kirjastotieteen teoriarakennetta täydennettäessä, kunhan näitä tuloksia arvioidaan kriittisesti ja huomioidaan näiden tulosten välittämien luokkamotiivien spesifiikka.

Tieteidenvälinen tiede

Kirjastotiede on tieteidenvälinen tieteenala, jolla on erityisen kiinteät suhteet informatiikkaan (informaatio/dokumentaatiotieteisiin) ja monia kytkentöjä yhteiskuntatieteistä mm. sosiologiaan, tiedotustutkimukseen ja kasvatustieteisiin. Sosialistisessa kirjastotieteessä on huomattu tieteen yleisestä differentiaatio- ja integraatiokehityksestä kolutuvat edut tieteenalan teoriarakenteen kehittämisen kannalta ja kirjastotieteen integraatiokytkentöjä on pyritty lisäämään erityisesti informatiikkaan, sosiologiaan ja kasvatustieteisiin kuitenkin säilyttäen samalla kirjastotieteen autonominen asema tieteenä. Porvarillisen kirjastotutkimuksen suuntauksissa tämä integraatiokehitys on johtanut esim. USA:ssa kirjastotieteen fuusioimiseen melko pitkälle etenkin alan koulutuksessa informaatiotieteeseen ja käytössä onkin yleisesti termit "library and infor-

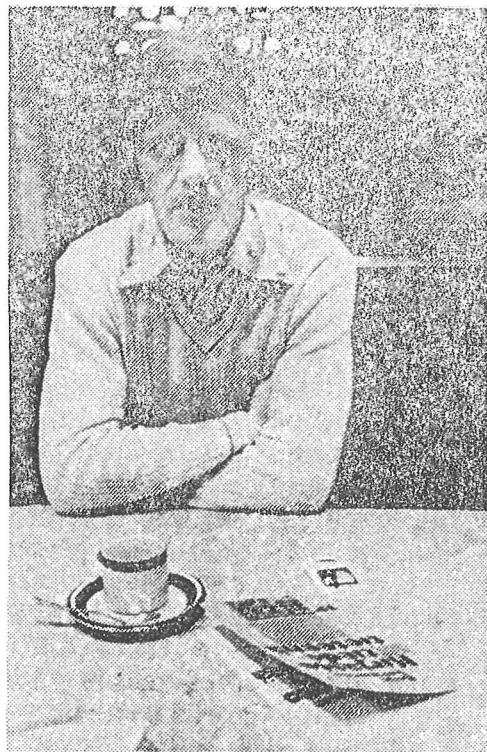
mation science" tai pelkästään "information science", jonka eräs sovellutusalue on kirjastonhoito. Edellä viitattiin Saksan Liittotasavallassa kehiteltiin kirjaston "yritystalous-oppiin" ja Kluthin "kommunikaatiotieteeseen", jotka itse asiassa absorboisivat lähes täysin kirjastotieteen tutkimusalan itseensä. Tunnettu neuvostoliittolainen kirjastotieteilijä O.S. Čubarjan huomauttaa, että tämäntapainen fuusioimiskehitys ei ole tieteellisesti puolustettavissa, koska kirjaston talous tai sen harjoittama informaatiopalvelutoiminta on vain osa kirjaston kokonaistoimintaa ja näin kirjastotiede olisi säilytettävä itsenäisenä tieteenä, jonka tärkein tutkimusalue on kirjastojen harjoittama yhteiskunnallinen kasvatustyö. Tämä näkemys mahdollistaa samalla kirjastotieteen ja informatiikan (ja muiden tieteenalojen yhtäläisesti) funktionaalisen vuorovaikutuksen ja kirjastojen yhteiskunnallisten tehtävien tutkimisen monista spesifisistä tieteenala-aspekteista lähtien. Nykyiselle tieteelliselle tutkimukselle onkin yleisesti ominaista ilmiöiden analysoiminen monitieteisinä ongelma-alueina eikä rajoittuminen perinteisen ahtaaseen tapaan tutkimaan tiettyä objektia jostakin yhdestä (akateemisesta) kapea-alaisesta metodisesta positioista. Kirjastoprosessien kaikinpuolinen tutkiminen vaatii useiden tieteenalojen tutkimuspanosta; jolloin analyysin lähtökohtana on aina ongelma-alueen lähestyminen nimenomaan tutkimuskohteen, kirjaston aspekteista ja kaikkien tutkimuksen termien suhteuttaminen yhteismitalliseksi analyysin kokonaisperspektiivin vaatimuksia vastaten.

TYYRISTYYKÖ KIRJASTOTIEDE?

7/79

Viime syksynä UDK ry:n tieteellisessä julkaisusarjassa Kirjastopalvelun kustantamana julkaistu Reijo Savolai-pro-gradu-tutkielma Kirjastotiede tieteenä on saanut hyvin myönteisen vastaanoton niin alan opiskelijoiden kuin kirjastoalalla toimivienkin parissa. Pitiväthän työn tarkastajatkin, professori Marjatta Okko ja apulaisprofessori Veikko Pietilä, työtä poikkeuksellisen ansiokkaana sekä merkittävänä erityisesti siksi, ettei vastaavaa kirjastotieteen alan perustutkimusta ole aikaisemmin Suomessa tehty. Teosta onkin usealta taholta esitetty laudaturin tutkinto-vaatimuksiin. Toisaalta työn tieteellisyys lienee säikäyttänyt asiantuntijat, eikä esimerkiksi Kirjastolehti ole löytänyt sille vielä arvostelijaa. Yksi uskalikko on kuitenkin löytynyt. Jouko Tyyri leimasi Reijo Savolaisen työn Aamulehdessä professorien hurskaan opetuslapsen palavahenkiseksi ja tyyliiltään tärkeileväksi opinnäytteeksi. Asiasana kävi kyselemässä Reijon mielipiteitä moisesta kritiikistä. Tyyrin repliikit ovat hänen Aamulehdessä 1.12.78 julkaistusta kirjoituksestaan.

Reijo Savolainen

- Oletko nyt lyöty mies, Reijo ?

Reijo Savolainen: Enhän toki. Huvittunut ehkä. Kirjoitus oli tuttua tyyrimäistä ja Aamulehden linjan mukaista naljailua, tällaisen kritiikin voisi sivuuttaa olankohautuksella. Mutta ehkä on hyvä tutkia joitakin Tyyrin väittämiä. Hän tulkitsee työtä tahallisesti väärinkäsittäen ja kärjistäen mustavalkoasetelmana: porvarillinen kirjastotiede on ehdottomasti paha ja sosialistinen hyvä. Tutkimuksessani tarkastelen kirjastotieteen tieteenrakennetta positivistisen ja marxilaisen tiedekäsityksen taustaa vasten ja tuon esille niin porvarillisen kuin sosialistisenkin kirjastotieteen kehityskelpoisia puolia. Eiväthän esimerkiksi automaation ja teknologian hyväksikäyttö sinänsä ole vastustettavaa kehitystä, vaan se, että tiede alistetaan teknologialle, kun tekniikka kohotetaan välineen asemasta päämääräksi. Tällainen pragmaattinen tiedekäsitys on pinnallisuudessaan kovin kapea-alainen.

Jouko Tyyri: Yksikään suomalainen "porvarillinen" tietoteoreetikko tai viestinnän tutkija ei ole saanut nimeään kirjallisuusluetteloon.

RS: Olisin kyllä luetteloon liittänyt, jos olisin löytänyt porvarillisen tutkijan, joka on tieteenalaamme tutkimuksissaan käsitellyt. Esimerkiksi Wiion tutkimukset liittyvät pääasiassa organisaatioviestintään. Meiltä puuttuu täysin porvarillisen kirjastotieteen kriittinen itseanalyysi.

JT: Tutkimuksen tulos: porvarillinen tiede ei täytä teologian vaatimuksia.

RS: Työssäni en ole tietysti pyrkinytkään väittämään, että porvarillisella kirjastotieteellä olisi yhteyksiä uskontotieteisiin, vielä vähemmän näitä yhteyksiä on sosialistisella kirjastotieteellä. Puhuessaan teologiasta heittää Tyyri luultavasti herjan poliittisesta "ortodoksisuudesta". Kuitenkin teologian ja dialektisen materialismin tietoteorian rinnastaminen on naurettavaa, ne ovat mahdollisimman kaukana toisistaan. Mutta eikö sen sijaan Tyyrin ehdottoman puolueettomuuden ja pyhän moniarvoisuuden vaatimuksissa ole jotain jumalallista? Tällainen ehdoton puolueettomuus ei voi kuitenkaan toteutua, onhan jokaisen kirjankin valitseminen kannanotto.

JT: Kirjastohistorian pintailmiöihin kuuluu esimerkiksi kirjapaino, protestanttisen porvariston luokka-ase.

RS: Kirjapainoa ei työssäni ei mainita kertaakaan. Se on tekninen väline, joka on suuresti vaikuttanut kirjatuotantoon ja siten sillä on yhteys myös kirjastojen kehitykseen. Mutta onko se ollut mullistavinta kirjastohistoriassa, tulisiko se nostaa kirjastohistorian keskiöön? Kirjastotutkimuksen keskiössä tulee olla kirjaston yhteiskunnallisten tehtävien selvittely ja kirjastojen rakenteiden ja toimintojen tutkiminen läheisessä yhteydessä kirjastopoliittikan ongelmiin. Mielestäni nimenomaan tämä oikeuttaa kirjastotieteen tulevaisuuden itsenäisenä tieteenä. Mikähän mahtaa olla Tyyrin käsitys kirjaston ja yhteiskunnan suhteesta, vai liekö niillä suhdetta lainkaan?

JT: Mitä te professorit Ahmavaara ja Eskola ja Pietilä olette oikein tehneet näille pienemmille? Eihän täällä ole pakko sulkea silmiään.

RS: Tuohon alkuosaan vastatkoon professorit puolestaan. Tyyri tuntee itse viihtyvän pimeässä ja sulkevan silmänsä. Hän ottaa nykytilanteen "teologiansa" mukaisesti ylhäältä annettuna, turvallisena ja ikuisesti pysyvänä. Ja luulee näin aina ja iankaikkisesti olevan.

JT: Kirjastossa minä kyllä edelleen haluan olla porvari eli asiakas enkä lähetystyön uhri. Ellei tätä hyvällä uskota, syttyy jonkinlainen luokitussota.

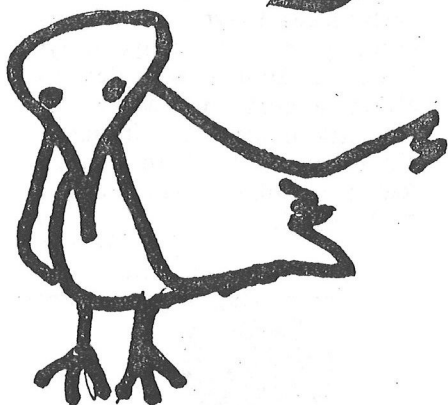
RS: Kirjaston asiakas on aina vaikuttamisen kohde. Meillä tehdään lähetystyötä pluralismin nimesä, mutta sehän ei Tyyrin mielestä lähetystyötä olekaan. Materiaalia hankittaessa on aina valittava ja asiakas on aina valintojen "uhri". Meillä tämä vain puetaan moniarvoisuuden "puolueettomaan" viittaan.

RS: On tietysti ilahduttavaa, että Tyyri osoittaa asianharrastusta kirjastotieteeseen, mutta tällaisilla summittaisilla huitaisuilla ja asenteellisilla naljailuilla ei ainakaan tiedettä edeistetä. Asiallinen, tieteelliseltä pohjalta lähtevä keskustelu kirjastotieteestä on tietysti tervetullutta ja toivottavaa, mutta kritiikin tulisi olla yksilöidympää ja perustua tieteelliseen argumentaatioon. Jos porvarillisen kirjastotieteen apologia ja sosialistisen kirjastotieteen kritiikki pysähtyy tyyrimäisen sanaailun asenteelle, on se epäämättä itsessäänkin varsin selvä osoitus tämän tapaisen ajattelun hedelmättömyydestä ja jonkinlaisesta avuttomuudesta kohota arki ajattelun pintapuolisuuden yläpuolelle. Tyyrin viittaus "luokitussotaan" sisältänee selvän kannanoton sellaisen asenteen puolesta, mikä on ollut kautta historian tunnettu: kun ajattelun apuneuvot alkavat ehtyä, on turvauduttava järeämpiin aseisiin. Ehkä Tyyri jo juttuaan kirjoittaessaankin katsoi tarpeelliseksi tämän loppukaneetin, koska tuskinpa hän itsekään uskoo "liberaalin kritiikkinsä" purevuuteen niin, että sen avulla voitaisiin ikuisesti pönkittää horjahtelevaa ja tieteellisesti varsin hataraa ajatusta kirjastotieteen "puolueettomuudesta" ja samalla pimittää kaikki tätä kantaa tieteellisen kriittisesti arvioivat puheenvuorot.

(L.T.)

Lokki

"OLISI MUKAVA SELITELLÄ" LÅNGBACKAN LOKKIA ADJEKTIIVISIN HAVAINNOLLISTUKSIN. VOISI SANOA, ETTÄ LOKKI ON RAIKASTA TYÖTÄ. VOISI VÄITTÄÄ, ETTÄ OHJAAJA JA HÄNEN NÄYTTEIJÄNSÄ OVAT LUKENEET TSEHOVIA UUSIN SILMIN. TOTUUDEN JA JUURISEN NIMISSÄ ON KUITENKIN SANOT-

TAVA, ETTEI TÄMÄ LOKKI OLE KAUTTAALTAAN RAIKAS LAINKAAN. --- KATSOJAN ON OSATTAVA UIIPYÄ LOKIN TOISIAAN TUHOAVIEN IHMISTEN HARMAISSAKIN KUVIOISSA. NIISSÄ EI MIKÄÄN MIELLYTÄ, EI HERKISTÄ, EI SÄVÄHDYÄ - EI MIKÄÄN MUU KUIN SE, ETTÄ NE OVAT TOSIA, NÄYTELMÄN ASEENTEETOMAN TUTKIMISEN SATOA. KATSOJAAN PÄIN LOKKI ON "OPI TUNTEMAAN ITSESI"-TEATTERIA.

JUKKA KAJAVA HS. 7.12.1978

UDK VIERAILEE HELSINGISSÄ 14.2. PÄIVÄN OHJELMAAN SISÄLTÄVÄT KIER TOKÄYNNIT EDUSKUNNAN KIRJASTOSSA JA LAJASALON KIRJASTOSSA. ILLALLA KÄYDÄÄN HAT SOMASSA KAUPUNGINTEATTERISSA RALF LÅNGBACKAN OHJAAMA TSEHOV DRAMATISOINTI "LOKKI". TARKEMPIA TIETOJA SAA LAITOKSEN ILMOITUSTALULTA.

MEIDÄN JA MUIDEN JUTUT 7/79

ANTI-TYYRI eli
erään hämmästyttävän
kolumnin johdosta

Kirjastoseuran entinen puheenjohtaja, kirjailija ja lehtimies Jouko Tyyri kirjoitti Aamulehden kolumnissa 1. 12. 1978 kirjastotieteestä. Aihetta oli antanut Kirjastopalvelun kustantaman Reijo Savolaisen tutkimuksen Kirjastotiede tieteenä sattuminen käteen. Ko. tutkimuksen syntymistä, julkaisemista ja opiskelijoiden keskuudessa saamaa vastaanottoa läheltä seuraneena haluan esittää seuraavat kommentit Tyyrin kirjoituksen johdosta.

1. Satun tietämään, että FK Reijo Savolainen on a) ehdottoman vakavasti työskentelevä tiedemies ja b) ideologisesti sitoutunut. Kuitenkin Tyyri yrittää leimata Savolaisen kvasitieteelliseksi nollatutkijaksi, joka "etsii vakavissaan kirjastotieteen sisintä olemusta ja löytää leninismen". Tosiasiassa Savolainen ei tutkimuksessaan suorita kirjastotieteen eri suuntauksien ideologista arvottamista, kuten Tyyri tekee. Tällainen ero lienee väistämätön tieteellisen tutkimuksen ja poliittisen kolumnin välillä.

2. Tyyri pyrkii teilaamaan tieteellisen tutkimuksen demagogialla. Demagogia tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että Tyyri tempaisee mielikuvituksestaan joukon toinen toistaan kauheampia pöpöjä ("leninismi", "puolue", "sosialistinen kirjasto" jne.), asettaa sitten Savolaisen työn näiden pöpöjen keskelle ja tulkitsee sitten asioita mielensä mukaan. Esimerkiksi väite, että Savolainen pitäisi sosialistisen kirjastotieteen traditiota ongelmattomana, yksimielisenä ja lopullisen, on yksinkertaisesti valhetta. Onko Tyyri lukenut esimerkiksi sivut 91—98 käsittelemästään teoksesta?

Tyyri väittää, että Savolainen löytää kirjastotiedettä tutkies-

saan leninismiin. Minun mielestäni Savolainen osoittaa pikeminkin tutustuneensa leninismiin jo ennen tutkimustaan! Puhdasta demagogiaa ovat jutun ne osat, joissa Tyyri yrittää selittää Savolaisen väitelleen jotain lähdeaineistoa. Mitä esimerkiksi on se Tyyrin kaipaama "liberaali kritiikki leninistisestä teoriasta"? Miksei Tyyri esitä jotain esimerkkiä?

3. Tyyrin suhtautuminen tieteseen on outo, suorastaan vihamielinen. On tietenkin sallittua Tyyrillekin olla pitämättä tutkimustuloksista, mutta täytyykö sen vuoksi ivata tiedettä. Tyyri asettaa pölkylle Ahmavaaran, Eskolan ja Savolaisen työn tarkastajat, ap.prof. Veikko Pietilän ja prof. Marjatta Okon (jälkimmäisen nimeä tosin mainitsematta) heitellen joukkoon lausahduksia "tiedekunnan tunnetusti hurskaista opetuslapsista", "palavahenkisistä opinnäytteistä" jne. Tyyrin mielestä Savolaisen työ todistaa opetuksen tilasta. Onko Tyyri kauhistunut siitä, että kirjastotieteen ja informatiikan laitos on tuottanut toistaiseksi merkittävimmän alan tutkimuksen Suomessa?

Tyyrin panos kirjastotieteelliseen keskusteluun ei Aamulehden kolumnin perusteella vaikuta lupaavalta. Epämiellyttävät tutkimustulokset hän kuittaa uhkauksella "jonkinlaisen luokitussodan" syttymisestä, ellei hyvällä uskota, että Tyyri haluaa olla edelleen kirjastossa "porvari eli asiakas, ei lähetystyön uhri". Luvallisia tutkimustuloksia ei jää montaa lajia.

4. Onko Kirjastopalvelu OY:n johtokunnan puheenjohtaja Jouko Tyyri eri henkilö kuin Aamulehden kolumnisti Jouko Tyyri? Jälkimmäisen osoittama "asianharrastus" kirjastotiedettä kohtaan panee toivomaan, että on. Meille nuoremman polven kirjastotieteilijöille ja -työntekijöille ammittimme ja sitä tutkiva tiede ovat vakavia asioita. Jouko Tyyrin kirjoitus on herättänyt meissä suurta ihmetystä. Jos Tyyri edustaa näkemyksis-

sään laajempia kirjastopiirejä, lienee välttämätöntä näilläkin palstoilla aloittaa kiireesti keskustelu perusasioista. Sillä jos kirjastotieteen ja informatiikan tutkimukselta aletaan vaatia Tyyrin julistamia tutkimustuloksia, seurauksena voi olla vain tieteen sammuminen tuohon "luokitussotaan", jonka toinen osapuoli on linnoittautunut yksityisen sanomalehden kolumnibunkkeriin.

5. Tätä kirjoitettaessa ei Reijo Savolaisen tutkimuksesta ole ilmestynyt julkisia kirjallisia arvioita. Tampereella sitä on arvioitu opiskelijoiden keskuudessa mm. seminaarissa, jossa tekijä itse oli paikalla alustamassa ja vastaamassa kysymyksiin. Savolaisen työ on synnyttänyt jo nyt kasvavaa kiinnostusta tieteenalaamme kohtaan. Täytyy toivoa, että tutkimuksen jatkoarvioinnit ottavat tehtävänsä aivan toisesta näkökulmasta kuin Tyyrin kolumni.

Heikki Poroila
Vuokatti

ASIASANAN ex-päätoimittaja Heikki Poroila touhuu tätnykyä Kirjastolehden toimitusneuvostossa.

INTOA UUDELLA PALS= TALLA! MUISTANEMME JUTUILLAMME.

- POSTIPUSSI - 4/80

Rakas Asiasanan toimitus.

Olen jo pitemmän aikaa miettinyt, kuinka saada Asiasana integroitua hegemonisoituun suomalaiseen (kuten näette tiedän jotain myös tiedotusopin alalta - mikään epäinhimillinen ei siis ole minulle vierasta -) sanomalehtikulttuuriin. Tutkiskeltani Asiasanaa olen havainnut, että tietyt ihmisläheiset aspektit ovat Asiasanassa jääneet huomiotta. ASIASANASTA PUUTTUU PALSTA: "KYSYKÄÄ TE - ASIASANA VASTAA" Mikään epäinhimillinen ei ilmeisesti ole sillekään vierasta. Laajoilla matkoillani ihmeellisessä kenttämaassa ja takaisin olen tavannut monenlaista ontujaa ja he ovat tehneet minulle joukon kysymyksiä,

jotka täten haluaisin välittää Asiasanan kysykäätmevastaammepalstalle, jonka tiedän vastaavan jopasilloinkuin ei kysytä jos nyt kukaan enää mitään kysyykään kun nyt on semmoinen aika ettei kuulemma kysyä saa sekun on epäkorrektia.

Rakas Asiasana.

Olen onneton. Voitteko auttaa minua. Olen epäonnistunut. Sanokaa, onko elämässä enää mitään mieltä kun jo kolmannen kerran tälläviikolla muovitin kirjat rypyliäisiksi ja osastonhoitaja sanoi, että taskutkin ovat vinossa.

Nim. "Onko tulevaisuutta"

Asiasana-lehdelle 15.10.80

Kirjastotieteen ja informatiikan opintosuunnan tutkintoväitöksissä on kohta "laudatur-tutkielma". Kysyisin nyt mikä se on ja jos se on, niin miten sen voi tehdä.

Nim. "Voiko sen syödä?"

Hyvät Asiasana-lehden toimittajat!

Mitä tehdä kyseleville asiakkailla. Olen ollut työssä jo kaksi vuotta ja jo kolmesti minulta on tänä aikana kysytty: " Onks tietoo? "

Nim. "Neuvosta kiitollinen"

Asiasana!

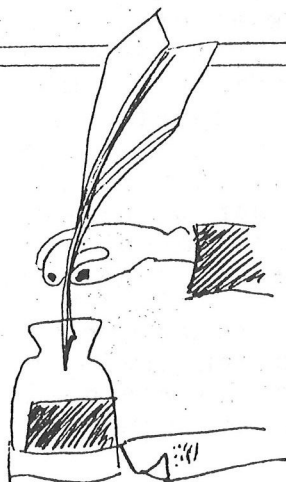
Olen kirjastonhoitaja. Miksi?

Nim. "Epätietoinen"

Hyvä Asiasana!

Olen ollut kirjastossa töissä viimeiset 6 vuotta. Viime viikolla kuulin kahvitunnilla kahden kollegani keskustelevan palkankorotuksesta. Onko totta, että voisin saada työstäni palkkaakin? Ja jos voin, mitkä mahdollisuudet on saada palkkaa myös noilta kuudelta takautuvasta vuodelta.

Nim. "Kuukausipalkkako?"

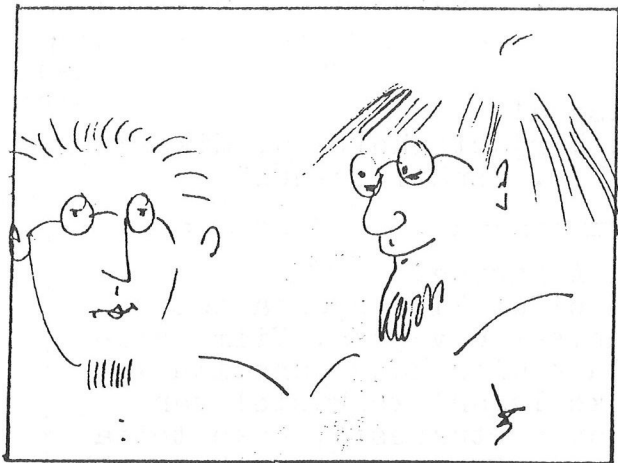

ESITTELYVUOROSSA: VIRASTO- JA VARASTOTIETEEN LAITOS

Virasto- ja varastotieteen laitos on pienimpiä, mutta ei suinkaan merkityksettöimpiä yksiköitä yliopistoyhteisössämme. Laitos on tunnettu laajalti paitsi nopeasta ja huokeasta kyvystään tuottaa paljon kysyttyjä virasto- ja varastoteknikkoja yleisten että tieteellisten virasto- ja varastojärjestelmien palvelukseen niin myös ennennäkemättömästä ennakkoluulottomuudestaan tiedettä kohtaan. Tieteellisyyden vaatimukset, tieteellisen innostuksen läpitunkevuus on silmiinpistävä; niin opettajista kuin opiskelijoistakin näkee heti, millä vakavuudella tällä laitoksella suhtaudutaan yliopistomme kantavimpaan voimaan T I E T E E S E E N!

Professori, yleisen paleontologian tohtori, M. Ämelö. Kuinka tämä harvinaislaatuinen tiedepyhättö on saatu aikaan?

"Vain opettajakunnan ja opiskelijoiden yhteisin ponnistuksin. Erityisen ylpeä olen opettajien uhrautuvasta ja rohkeasta suhtautumisesta byrokratiaan ja sellaiseen. Ilman tätä siviilirohkeutta emme olisi pystyneetkään laitoksellemme siirtymään mm. graduarvostelussa käytettävään sosiaaliin perusteisiin tuettavaan mittaukseen ja arvosteluun."

Professori Ämelö esittelee mielellään ja ylpeänä nuoren lupaavan tutkijan G. Radun huomiota herättävää tutkimusta.

Professori, teologian tohtori M. Ämelö, voisitteko hieman tarkentaa.

"Ennen tätä uutuutta, olemme soveltaneet sosiaalisia perusteita kokeilumielessä vain harjoituksissa ja proseminaareissa. Tällöin olemme antaneet etusijan perheellisille, käytännön kokemusta omaaville, vähintään kahden lapsen vanhemmille, joiden puoliset luovat uraa ja joilla muutenkin on vaikeata. Perinteisesti tätä menetelmää on sovellettu myös valittaessa opettajakuntaa. Näillä em. alueilla saamamme myönteinen arvostelu ja rohkaisevat kokemukset ovat antaneet pontta siirtymiselle myös laudaturtasolla. Emme tule katumaan siirtymistämme mainittuun järjestelmään: tulokset ovat lupaavia; tutkielmat ovat lyhentyneet, tulleet ytimekkäämmiksi. Kaikki ylimääräinen ja tarpeeton on pyyhitty pois. Vain puhdas tiede - ydin on tavoitettu. Laitoksellemme tullaan pääsemään pois aikaisemmasta laudaturtutkielmia kohdanneesta ongelmasta.

Aikaisemmin laitoksellemme olivat ongelmana monien gradujen siirtyminen vuosilla eteenpäin, jopa opiskelujen keskeyttäminen.

Nyt nuorten lupaavien tutkijoiden ei enää tarvitse ahertaa pakertaa kauaa tutkielmiensa parissa. Ainakaan kaikkien. Kuka tahansa, joka pystyy esittämään tarpeeksi pätevät sosiaaliset perusteet gradunsa hyväksymiselle, tulee saamaan kandidaatin paperit tuota pikää käteensä. Tätä menoa jopa tohtorin hattukin hämmöttää yhä helpommalla yhä useammille."

Virasto- ja varastotieteen laitoksen varsinainen sankari, kanssaopiskelijoidensa ihailun ja palvonnan kohde on tällä hetkellä virasto- ja varastotieteen kandidaatti Gunnar Radu. Hän ei ole suinkaan ainoa, johon näitä uusia arvosteluperusteita on sovellettu, mutta hän on auttamattomasti varmaankin eniten huomiota saavuttanut. Gunnar, tutkielmasi käsitti kolme sivua, siinä oli kaksi lähettä ja se oli omaperäisesti kirjoitettu päiväkirjan muotoon.

Kertoisitko, Gunnar, hieman lähemmin aiheestasi ja tutkielmasi saamasta vastaanotosta?

"Niin, tutkin Taka-Mahkulan viraston & varaston käyttöä viikon aikana syyskuussa 1981. Käytin ns. viivamenetelmää havaintojeni teossa. Vedin viivan Haarlan 7x7 mm siniruutuiselle paperille joka kerran kun joku kävi kirjastossa. Tämä paperi on nähtävänä tutkielmani liiteosana. Havaintomateriaalini pohjalta sekä osittain muistiini pitäytyen kirjoitin sitten päiväkirjaani kyseisen viikon tapahtumat. Tutkimukseni yhteenvedossa todetaan tärkeimpänä havaintona olleen, että ki... virastossa & varastossa kävi paljon kaikenlaisia ihmisiä."

Erittäin mielenkiintoinen havainto - miten, aiotko jatkaa tieteellistä uraasi vaiko palaata Taka-Mahkulaan ja työelämäään?

"Kyllä. Suunnitelmissani on jatkaa ja laajentaa aiheittani aina lissensiaattityöksi. Sekä professori Ämelö että apuprofessori Rakkari, itse tämän käyttöalueen erikoistuntija ja spesialisti,

ovat innostaneet minua kovasti jatkamaan. Kuten prof. Ämelöllä on tapana laushtaa: "Jätä nyt jotain lisuriinkin"; niin minäkin olen sitten jättänyt. Aion laajentaa aiheeni ongelmakenttää aina nelikentäksi. Otan mukaan myös havaintoyksiköiden mahdollisen sukupuolen. Itse "viivamenetelmä" pysynee samana.

Entäpä tutkimuksesi saama vastaanotto - millaisia kommentteja olet saanut?

"Laitokselta cum lauden. Opiskelijakollegani sen sijaan ovat menneet hiljaisen ja mietteliään näköisiksi."

Olisimme mielellämme ottaneet tähän haastatteluun kommentteja myös virasto- ja varastotieteen laitoksen tieteelliseltä "selkärangalta" apuprofessori Mortti Rakkarilta. Muistissamme on vielä lähtemättömästi hänen väitöskirjansa: "Nelientän empiirisyys ja virasto- ja varastotieteen sosiaaliteknologinen selitettävyyden eli käyttäjää etsiskelemissä". Kuten tunnettua tuossa työssään apuprofessori, vir. & var. tiet. kand. (väit.), M. Rakkari^{vu} tulokseen, että lukutaitoisemmat käyttävät virastoja & varastoja muita enemmän. Valitettavasti apuprofessori Rakkari oli puhelimesta/menossa/tulossa/päivähoidossa/syömässä tai sitten ei/ mutta ei ainakaan vastaamassa hänelle osoitettuihin kysymyksiin. Ovellaan luki lapussa "Palaamme asiaan sitten myöhemmin/ joskus / ei koskaan.

Tämän kuvan oletetaan esittävän apup. Rakkaria.

KYSYMYK- MERKKEJÄ

4/83

Väitöstilaisuus. Luentosali on yllättäen melkein täynnä opettajia ja opiskelijoita. Yleisön kohina päättyy, kun paikalle marssii siistissä jonossa arvokkaan näköinen joukko: väittelijä Pertti Vakkari, kustos Marjatta Okko sekä vastaväittäjät Pertti Tiihonen ja Tore Ahlbeck. Silkkipytyt pöytään ja tarinointi alkaa.

Vakkari puhuu jotain tutkimuksesta, ei mitään varsinaisesti uutta. Vastaväittäjät väittävät yhtä ja toista. Valittavat muun muassa sitä, että väittelijä ei ole selvittänyt erinäisiä tärkeitä asioita, koska hänen aineistonsa ei ole sitä mahdollistanut. Aineisto ei ole mahdollistanut mitään siksi, ettei se ole kyseistä tutkimusta varten kerätty. Selitys hyväksytään. Tosin hiukan ihmetellään, miksi sitten tällaista aineistoa on pitänyt käyttää. No, se aikapula, se aikapula...

Toinen vastaväittäjä käy sivu sivulta läpi väitöskirjan: mistä puuttuu viittaus lähteeseen, missä on vatiloitu viisi sivua asiaa, jonka toteamiseen olisi riittänyt yksi lause. Ja välillä on todettu itsestäänselvyyksiä, välillä tehty päätelmiä, joiden totuudellisuudesta ei ole annettu kovin vakuuttavaa todistusta. Pertti Vakkarin tyyppillinen kommentti on: "Heh heh, vastaväittäjä on tässä aivan oikeassa..."

Kun yleisöpuheenvuorojen aika tuli (itse asiassa väärässä paikassa, sillä vastaväittäjien lausunnot olisi pitänyt lukea vasta yleisöpuheenvuorojen jälkeen), kaksi ihmistä viittasi. Näiden kahden ihmisen puheenvuoron jälkeen kukaan ei sitten keskustellutkaan, sillä tilaisuus nuijittiin päättyneeksi.

Puheenvuoroista toinen oli Jussi Tuorman kommentti, joka seuraavaksi saa palstatilaa tässä lehdessä. Arvatkaapas, mitä Pertti tähän vastasi.

Ensimmäisenä herää kysymys, mitä väittelijä ylipäänsä haluaa väittää. Sitten ihmettelee koko tutkimuksen perusteita. Ja kolmanneksi: miksi ihmeessä tämä foorumi?

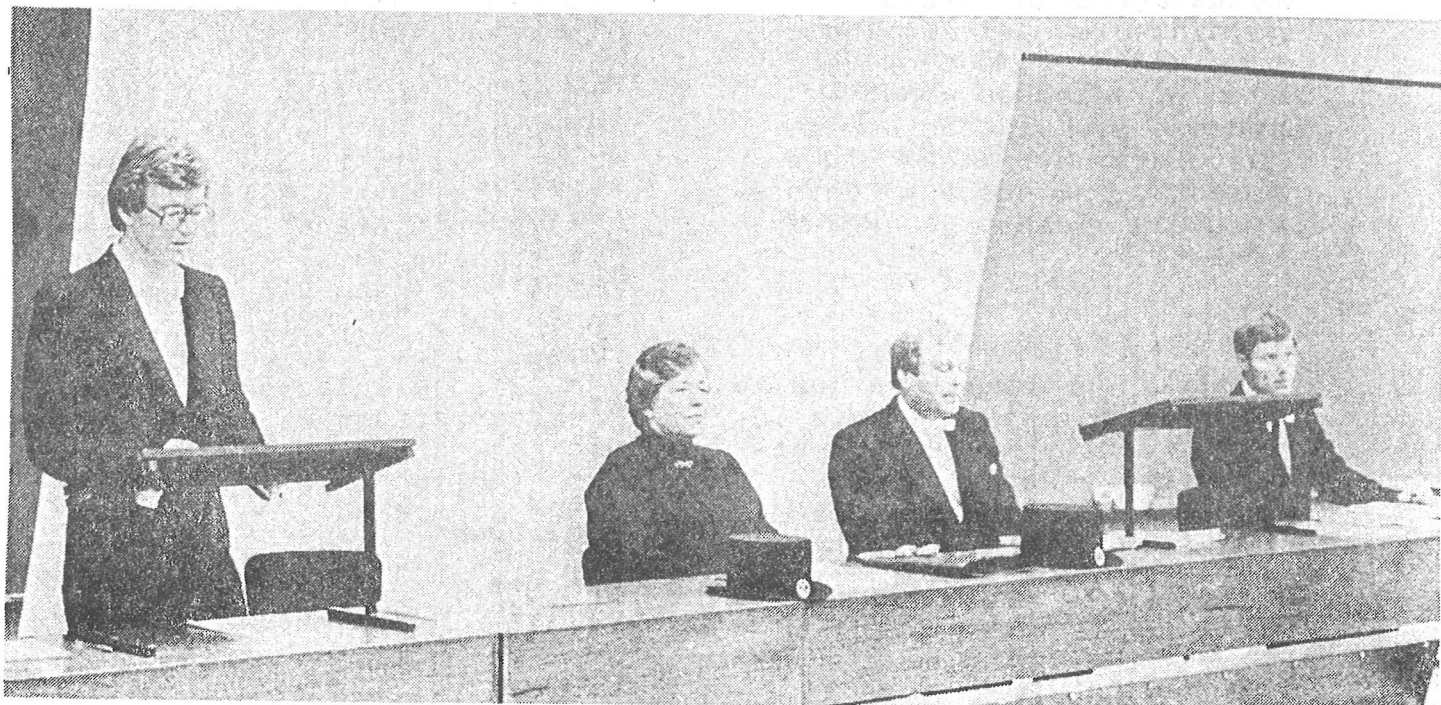
Väitöskirjassa on sitouduttu kymmenen vuotta vanhaan ja aivan toista tutkimusta ja tutkimusasetelmaa varten koottuun havaintoaineistoon. "Määritelmät ja teoria tehdään tutkimuksen tarkoituksiin sopiviksi...", toteaa väittelijä kahden vuoden takaisessa vastineessaan keskustelupuheenvuorooni väittelijän tutkimusasetelmasta.

En aseta, enkä asettanutkaan kyseenalaiseksi "sekundaari-analyysijä" sinänsä, vaan tuon aineiston kapeuden uusiin kysymyksenasetteluihin nähden. Tarkastajista Tiisonen on jo puuttunut ko. sekundaarianalyysin metodiseen puoleen. Oma näkökulmani ja toteamukseni on, että väitöskirjasta puuttuu kypsä ja rohkea teoreettinen pohdiskelu, ja että sen viittaukset esimerkiksi sosiologisiin lähteisiin ovat pinnallisia ja olennaisia kysymyksiä kaihtavia. Tutkimuksen perusteella tuntuu siltä, kuin tieteenfilosofiassa, psykologiassa, sosiologiassa tai kirjastotieteessä ei olisi tapahtunut mitään sitten 1970-luvun alun.

Tutkimuksen "kivijalka" on kaikkien lukijoiden tarkastelu sen sijaan, että monien aikaisempien ns. käyttäjä-/käyttötutkimusten tapaan tarkastelussa olisi rajauduttu vain kirjastoa käyttäviin lukijoihin. Perusidea on oikeansuuntainen: kirjastonkäyttöä ei pidäkään tarkastella itsestäänselvyytenä - jopa kirjan lukijat saattavat karttaa kirjastoa. Saa-ti sitten ei-lukijat.

Väittelijän käsitteenmäärittely kirjastonkäytön ja lukemisen nelikenttineen ei tuota kovinkaan hedelmällistä teoreettista jäsennystä tutkimusongelmaksi. Monilla yliopiston ulkopuolisilla ihmisillä on taipumus kuvitella, että yliopistoissa opetellaan vain sanomaan yksinkertaisia ja selviä asioita vähän koukeroisemmin. Tämä työ saattaa hyvinkin vahvistaa moisia kuvitelmia.

Ei sanoilla tai käsitteillä operointi ole vielä sinänsä teoreettista ajattelua. Teoreettisen ajattelun ydin on siinä, että välittömät havaintomme ja puhekielemme eivät välttämättä tavoita

todellisuuden kaikkia syvempiä tasoja, pohjavirtoja, lainalaisuuksia jne., vaan niitä kuvaamaan tarvitaan omat abstraktit käsitteensä. Näiden käsitteiden ilmaistavien todellisten määreiden avulla voimme tutkimuksessa päästä todellisuudesta konkreettisempaan kuvaan ja käsitykseen.

Kuvattua tutkimusasetelmaa kehittyneemmällä teoreettisella lähestymistavalla voimme käsittää, ettei kirjasto olekaan ikuisesti itsessään identtinen institutio tahi ettei kirjan lukija ole vain ihminen yleensä, vaan ne ovat yhteiskunnallisia, konkreettis-historiallisia ilmiöitä. Kun tutkimuksessa on käytetty havaintoaineistoa vuodelta 1973, niin se liittyy erillaiseen yhteiskunnalliseen ja kulttuuriseen todellisuuteen kuin mahdollinen aineisto vuodelta 1983, puhumattaakaan vuodesta 1963. Tässä mielessä kyseinen havaintoaineisto ehdottomasti edellyttää teoreettista jäsennyttä suomalaisesta yhteiskunnasta tuohon aikaan mm. sukupuolviiteen, luokkarakenteeseen ja kehitysnäköaloihin sekä toisaalta jäsennyttä kirjastolaitoksesta yhteiskunnallis-historiallisessa kehitysvaiheessaan yhteydessä muihin kulttuurisiin instituutioihin. - Muuten jäämme vain viljelemään ympäröivää spekulatiivista kirjastoista, kirjoista, lukemisesta, ihmisestä ja yhteiskunnasta yleensä ja iankaikaisesti!

Väittelijän tutkittava joukko on ensisijaisesti "lukeva ihminen" ohuena muutaman muutujan tai yhden ulottuvuuden tilastoyksikkönä - ei siis kovinkaan konkreetti-

sena yksilönä, jota luonnehtisivat yhteiskunnallisen olemisen olennaiset luokka- ja sosiaaliset määreet ja taustat. Tämä tietysti liittyy vuoden 1973 aineistoonkin - alun perin kypsempää kysymyksenasettelua rajoittavana tekijänä. Tuo tutkimuskohde on paitsi sosiaalisesti ohut, myös psykologisesti hyvin "rationaaliseksi" tulkitettu lukija, joka hankkii haluamaansa kirjallisuutta vaihtoehtoisista hankintakanavista. Tosin (s.35) väittelijä viittaa tutkimustulokseen Englannissa, jonka mukaan fiktion lainaamisessa olisi myös sattumalla suuri osuus. Mutta käytännössä myös "praktisissa lukemisharrastuksissa", joissa rationaalisuuden erityisesti tulisi ilmetä, tiedon etsintä on enemmän tai vähemmän sokeaa ja toteutuu myös harkitsemattomien ja tiedostamattomien impulssien ja mahdollisuuksien puitteissa - ja esimerkiksi pelkkä kirjaston kokoelmien silmäily laukaisee niitä.

Väittelijä viittaa tekstissään mm. Antti Eskolan käsityksiin lukemisesta, jopa siihen problematisointiin (s. 12), että lukeminen on ihmisten osatoiminto, joka liittyy mitä moninaisimmilla tavoilla muihin toimintoihin. Ajatusta ei kuitenkaan viedä tutkimuksellisesti eteenpäin sen kummempin, vaan itse asiassa lukemista käsitellään varsin yksiselitteisenä ja itseriittoisena yksilöllisenä "tarvetoimintana". Vastaisista tutkimuksista ei käsitelläkään juurikaan vie eteenpäin jako "praktiseen" (välineelliseen) lukemiseen ja (itsetarkoitukselliseen) "lukemisharrastukseen" vaila kytkeäntä konkreettisemmän ihmisen yhteiskunnalliseen olemiseen ja toimintakenttään. Lukemisharrastus ei ole mikään abstrakti lukemisen muoto, itsetarkoitus.

Jos ihmisellä olisi tarve lukea lukemisen eikä kirjan konkreettisen sisällön vuoksi, hän voisi yhtä hyvin lukea rivit oikealta vasemmalle kuin tavanomaiseen tapaan vasemmalta oikealle. Ihminen lukee aina jotakin, mikä kytkeytyy johonkin, on jonkin tuote.

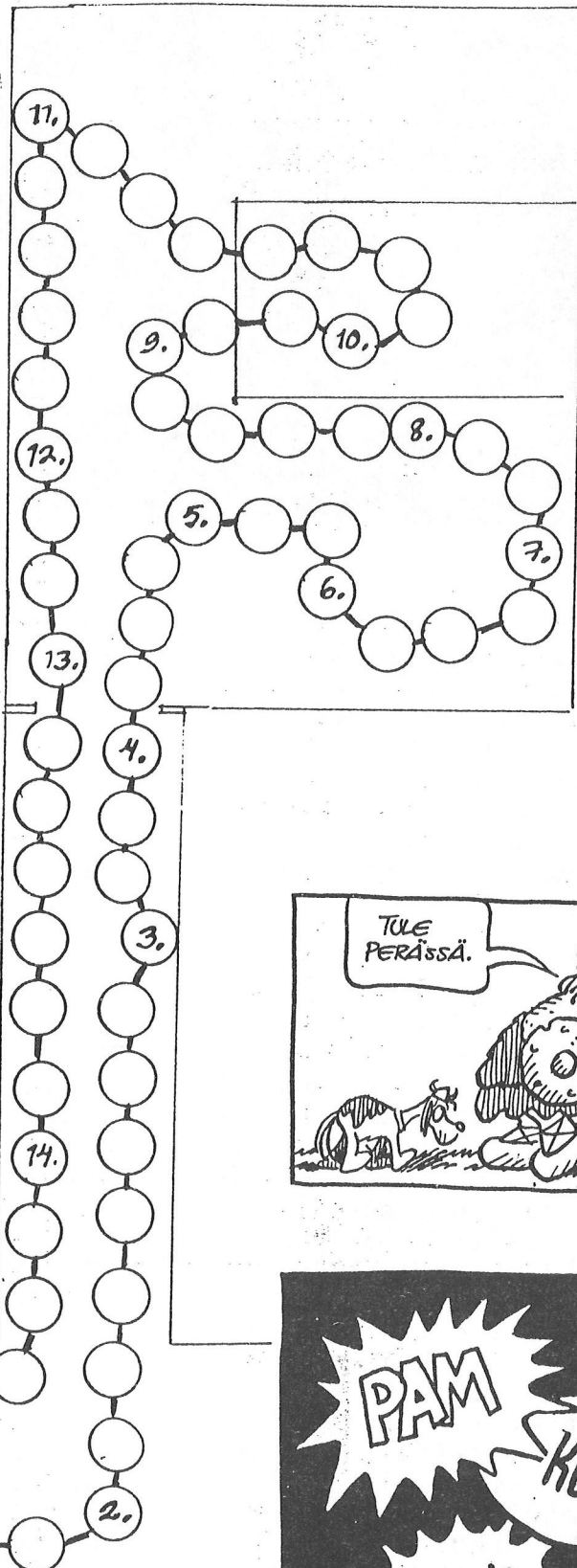
Väittelijä kyllä viittaakin usein tähän. Väittelijällä on jopa jakso nimeltä "Sosiaalistuminen kirjastonkäyttöön". Uskomattoman tuntuista kuitenkin on, että hän ei ole löytänyt uudempaa ja pätevämpää teoreettista viitekehystä socialisaatioproblematiikalle kuin Olkinuoran aikakauslehtiartikkelin vuodelta 1972! Tuo viitekehys on täysin ylimalkainen. Varsin ihmeellistä sikälikin, että viittaamistaan Eskolan teksteistä tutkija olisi löytänyt kehittyneempiä socialisaatio-ongelman asetteluja. Mutta ehkä Eskolaakin on käytetty vain "tutkimuksen tarkoitukseen" sopivasti - eikä todellisena haasteena ajattelulle ja tutkimusasetelmalle.

Olenkin osaltani sitä mieltä, että jos tämä tutkimus väitöskirjana nyt hyväksytään, niin se antaa yhteiskuntatieteellisestä tiedeyhteisöstä alentavan ja murheellisen kuvan. Kirjastotiede ja informatiikka on oppiaineena tiedekunnassamme nuori. Sen piirissä vallinnut kuumeinen meritoitumiskilpajuoksu olisi rauhoitettava ja annettava tutkijoille kasvunvaraa, mahdollisuus syvällisempään tutkimukseen. Mitä mahtanee tapahtua tiedeyhteisölle - ja erityisesti kirjastotieteelle ja informatiikalle - jos tutkimus- ja opetusauktoriteetin kannukset voidaan ansaita välttämällä tieteellistä ajattelua ja kysymyksenasettelua - juuri sitä, mitä tulisi osata kollegojensa ja opiskelijoiden keskuudessa kannustaa.

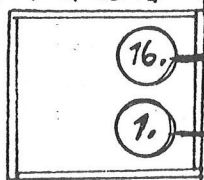
Koska Pertti Vakkari ei väitöstilaisuudessa vaivautunut kunnolla vastaamaan Jussi Tuorman kommenttiin, pyydämme häntä nyt vaikkapa Asiasanan palstoilla esittämään vastineensa.

LAITOSPELI

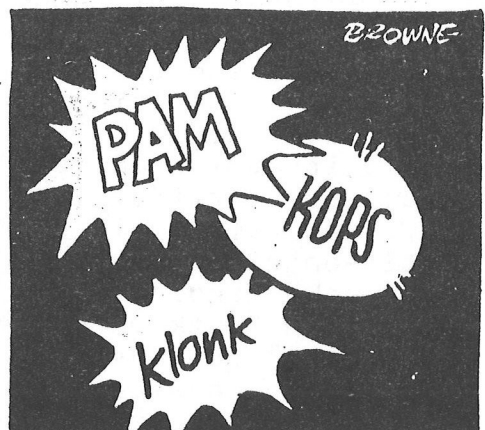
7/84

FOR LADIES AND
GENTLEMEN ONLY!

MAALI ←

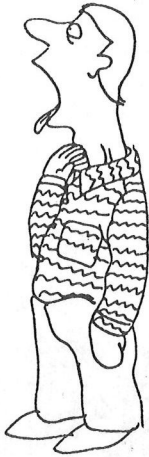

→ LÄHTÖ

- (1) Odota kunnes saat nopalla numeron 5, sillä pääset hissistä yhden askeleen eteenpäin.

ENSIMMÄINEN ASKEL ON AINA VAIKEIN

- (2) Olet juuri kaartamassa kirjastotieteen laitokselle, kun huomaatkin tarvetta käydä WC:ssä. Odota heittovuoron ajan.

- (3) Tuula Siikala tulee vastaan niin leveässä viitas-
sa, että sinun on painauduttava
seinää vasten. Samalla joudut astu-
maan askeleen taaksepäin.

- (4) Professori Okko täyttää ovi-
aukon juuri kun olit pääsemäs-
sä laitoksen tiloihin. Ei au-
ta itku, vaan on perädyttävä
2 askelta.

- (5) Paras ystäväsi
norkoilee laitok-
sella ja pulisette tyhjänpäiväisyyksiä
2 heittokierroksen ajan.

- (6) Äkillinen huoli kirjasto-
tieteen tilasta valtaa
sinut ja istut Hakiksen
kanssa keskustelemaan
asiasta yhden heiton
ajaksi.

- (7) Huomaat ilmoitustaululta,
että luento, jolle olit me-
nossa, on jo ehditty pitää
periodina. Palaat 2 askel-
ta taaksepäin penkille miet-
timään, mitä teet.

(8) UDK pitää taas iltamat, jihu! Pompit silkasta ilosta paikallasi yhden heittokierroksen ajan.

(9) Tuula H. Laaksovirta ilmaantuu eteesi räiskyvänpunaisessa hamosessa ja piristää oloasi niin, että syöksyt vauhdilla laitoskirjastoon. Ota 3 askelta eteenpäin...

(10) ...vaan miten kävikään. UDK:n opintoneuvonta on niin täynnä opintoneuvojan ystäviä, että jäät jumiin kahden heiton ajaksi.

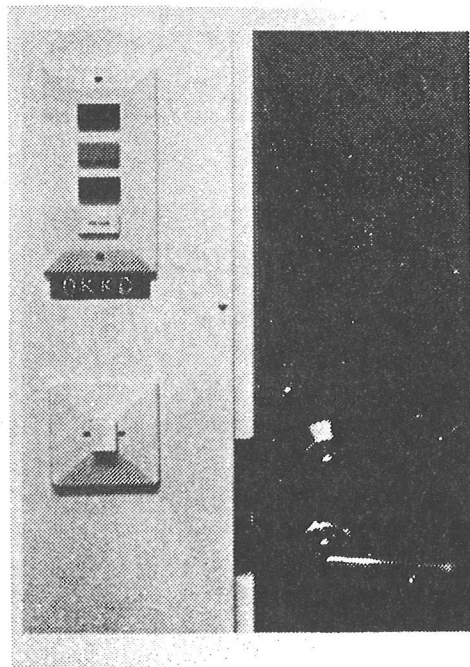

(11) Yrität hakea opintokirjasi kansliasta, mutta tietysti väärään aikaan. Kiukuissasi rynnistät 3 askelta eteenpäin ja päätät lähteä kahville.

(12) Okon vastaanotolle on kaamea jono ja proffa ties missä. Kyynerpäätaktiikkasi avulla selviät ryysiksen läpi ja menetät vain yhden heittokierroksen.

(13) Jaaha, siinä Marjatta jo saapuukin, mutta tällä kertaa ehdit livahtaa ovesta ennen häntä. Mene 2 askelta eteenpäin.

- (14) Perkules. Kintaasi on pudonnut käytävälle ja sinun on palattava 4 askelta taaksepäin sitä hakemaan.

- (15) Hissi on juuttunut jonnekin kerrosten väliin ja sinun on käveltävä portaat alas. Tämä peli ei lopu osaltasi koskaan, ähäkutti!

Kuva 336. Silmälasikäärmeen ruumiin etuosa.

- (16) Taas hississä, huikeeta! Samalla olet myös maalissa ja saat valintasi mukaan mennä joko kuppilaan tai kolmanteen kerrokseen tekemään tiedettä. Kai sitten älyt valita tieteen - eihän sinusta muuten kirjastotiedemiestä tule...

© MARI

KAUHUA! KAUHUA!

ARVAA KENEN KÄSI VAANII
ATTILAN HISSISSÄ?

- A. VAHTIMESTARI AHOSSEN
- B. ANTTI ESKOLAN
- C. JUHA HAKALAN
- D. MARJATTA OKON
- E. CIA:N
- F. FRANKENSTEININ HIRVIÖN

JOS KEKSIT VASTAUKSEN
ÄLÄ TULE KERTOMAAN SITÄ MEILLE.
ME KÄYTÄMME JOKA TAPAUKSES-
SA PORTAITA!

Tarpeiden tyydyksestä

28
1/87

Joskus on antoisaa käydä vessassa. Erityisen mieleenpainuvia ovat olleet käynnit yliopiston päärakennuksen naisten vessoissa. Pytyllä istuessa on voinut seurata keskustelua, siis seinä- keskustelua erinäisistä aiheista...

Jo kauan ennen nykyistä Oulu-jupakkaa on kait käyty seuraava vessakeskustelu:

Wäytellä pitää mün että kyrpä sirsoi.
t: Edwin Laine

Näytelmän tulle kirkkoa kansakunnan sivuilla
ja monta tarua sekin hauskuttakaan.

t: Jonko Turku

MIX J. TURKKA JA E. LAINE EI KÄYTÄ
MIESTEN VESSAA?

Muitakin miespuolisia on ilmeisesti käväissyt asioilla vai kuka lie tämä ANDROSE B. jonka jäljiltä on:

Elämä on henkinen säilöntäaine, joka estää
ruumista mätänemästä.

Että aforismeja siis.

Todennäköisesti viimeisten paukkupakkasten aikana on kirjoitettu seuraava lohduton viesti:

Ja aina on kylmä.
Aina minä palelen.
Kuolin pois.

Kysymys voi tietenkin olla myös henkisestä palelemisestä, mikä onkin jo pahempi juttu.

Rehtori Visakorpi ei niin paljon syyttelisi meitä opiskelija-ressukoita yliopistoon parkkeeraamisesta, jos pääsisi lukemaan vessagraffitia. Yleinen kanta on että haluttais pois kun vain päästäis.

Kaikkien toivomus olisi se minkä joku on paksulla tussilla tuhertanut kopin oveen

OHI ON!

ja tietysti lisäys:

mün 10 vuoden päästä.

Myös pääsykoereissuilla käydään graffitia lisäämässä.
Siitä on näytteenä:

**MÄ EN EDES PÄÄSE SISÄÄN TÄHÄN
EPÄTOIVOISTEN TALOON.**

johon joku sisäänpäässyt kommentoi:

enkä minä ulos

Jotkut sentään jaksaa levittää optimismia.

What about love at first sight ???

Vastaus:

SITÄ ON !!

Nykyinen maailmanpoliittinen tilanne kirvoittaa käsiä kynän varteen.

KIINNITÄ TURVAVYÖ

- MAAILMA TEKEE PAKKO LASKUN

**mitä iloa on turvavyöstä
jos palaa varjolesi portaisiin**

Tai tuhkeaksi Lanciaan.

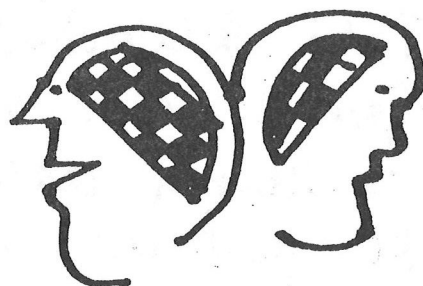
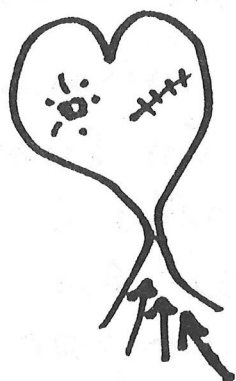
Itse asiassa useimmat kirjoitukset ovat vakavaakin vakava-
vampa asiaa, tosin ironialla höystettyä.

Myös kysymys-vastaus - palsta tyylistä juttua on esim.

**Mitä mieltä ootte teenhö lapset
Naiikka opinnot on kesken ?**

tai

**SANOAA HYVÄT IHMISET
MIKSI JAKSATTE ELÄÄ ?**

Seuraava keskustelu on pakko taltioida kokonaisuudessaan.

TÄMÄ YLIOPISTO ON TÄYNNÄ KÖYHÄ
JUNTEJA !

I would call us JVF's (Jung Urban Failers)

NUNPÄ NÄYTTÄÄ KIELITADOSTA PÄATELEN.

↑ ton nitonⁱⁿ vois panna uuteen

Ette lehteen on laitettu.

Yksi viime vuosien kiihkeimpiä kirjoittelun aiheita on ollut lesborakkaus.

LESBIAN RULES OK!

mün epänormaalina kuin
olla nti YÄK!

KOKEILE ennen kuin arvokket

Eli puolesta ja vastaan löytyy.

Joku ilmaisee itseään jopa runon muodossa.

OLEN RAKASTAJA JA RAKASTETTU
KOTI JA VAEHTAJA
HÄN JOKA PILKKOO POLTTOPUUT
TUNTEMATON VIERAS MYRSKYSSÄ

Tavallisestakin seksistä riittää pamisemista. Seuraava sikermä on jo vanha, koska siivoojat ovat onnistuneet pesemään osan epäselväksi puuroksi mm. lähtökirjoituksen. Ekaksi ilmeisesti on joku kirjoittanut ettei siedä seksiä. Jota on kommentoitu:

Kmle ilman seksiä ei os elämä
jos ei os elämää mün mitä sitten.

OLET VISSIN VÄHÄN TUKKAPIPONEN, M?

Tätä kirjoitusta näitän sairaalesi.
Jos ei voi kestää elämän luon-
nollisia arioita kuten seksiä
on parempi muuttaa vaihtaa
Ango-Kavangoon!

No, siitäkös se sitten helpottuis, kysyn vaan.

Mutta tosiaan eihän mun piää ruveta kommentoimaan näitä juttuja muuten meneekin seuraavat viisi opiskeluvuotta seinäkirjoit-
teluun.

valitettavasti on todettava lukijoille, että yksi antoisimmista kopeista jäi taltioimatta ilmeisen sensuurin takia. Ovi oli jollain konstilla linkussa l. lukossa, vaikka sisällä ei ollut ketään. Mutta menkää itse lukemaan lisää. Älkää hirnahdelko ääneen ja muistakaa vetää vessa lähteissänne, ettette herätä viattomien vessankäyttäjien epäilyksiä.

Terveisin vessagraffititutkija

Wenla C. Ilusdo-Pikkula

TIETEEN ALKUVITSIT

4/87

Odottamaton ilmiö kohtasi G. Nigel Gilbertin ja Michael Mulkayn heidän kierrellessään haastattelemassa biokemistejä: laboratorioden ilmoitustauluilla roikkui kirjallinen, joskin sangen epävirallinen, dokumentti tieteellisen diskurssin olemuksesta. Aluksi arvoisat tieteen tutkijat reagoivat siihen vain hillityllä hymyllä, mutta myöhemmin he oivalsivat löytäneensä jotakin niin ainutkertaista kuin 'alkuvitsin' (proto-joke)! Tieteellisen vitsin prototyyppi koostuu (ainakin tässä tapauksessa) kahdesta listasta, joista toinen sisältää tieteellisen kirjallisuuden fraaseja ja toinen niiden epävirallisia vastineita. Otsikkona on esim. "Avain tieteelliseen kirjallisuuteen" tai "Hyödyllisten tutkimusfraasien sanakirja". Tässä yksi sellainen vapaasti suomennettuna:

Näin hän kirjoitti

Jo kauan on tiedetty, että...

Kun ei ole ollut mahdollista antaa näihin kysymyksiin täsmällistä vastausta...

W-PO valittiin, koska se sopii erityisen hyvin...

Kolme näytettä valittiin yksityiskohtaisemman tarkastelun kohteeksi

Sattumalta siivilöityi alustalle kiinnitettäessä

Käsiteltiin erityisen huolellisesti

Tyypilliset tulokset osoitetaan...

Vastaavuus ennakoidun käyrän kanssa on

erinomainen

hyvä

tydyttävä

kohtalainen

Oikeaa suuruusluokkaa

Teoreettisesti ja käytännöllisesti erittäin tärkeä

On arveltu, että...

Yleisesti arvellaan, että...

Luotettavimmat tulokset ovat ne, jotka Jones saavutti...

Mielenkiintoinen työ

Merkitykseltään kyseenalainen

Tätä hän tarkoitti

En viitsinyt tarkistaa asiaa lähteestä

Koe meni pieleen, mutta ajattelin, että saanpahan tästä ainakin tehtyä julkaisun

Naapurilabran kaverilla sattui olemaan sitä valmiiksi tehtynä

Muista saaduissa tuloksissa ei ollut järkeä ja päätin unohtaa koko jutun

Putosi lattialle

Ei pudonnut lattialle

Dogmiin parhaiten sopivat tulokset osoitetaan

kohtalainen

heikko

kyseenalainen

pelkkää kuvittelua

Väärä

Kiinnostaa minua

Minä olen sitä mieltä

Pari muutakin kaveria on sitä mieltä

Minä itse olin hänen gradunohjaajansa

Meidän ryhmän jäsenen tekemä työ

Jonkun muun tekemä

Ideat lienevät vapaasti käytettävissä ja helpohkosti sovellettavissa yhteiskuntatieteisiin. Miten olisi esimerkiksi opinnäytteessä "suuria yhteiskunnallisia muutoksia ei ole tapahtunut aineiston keruun jälkeen" = "ei huvittanut kerätä enää uutta aineistoa, vaikka entinen ehti vähän vanhentua". Siis vinkiksi mm. graduntekijöille: opettele diskurssi, niin menestyt!

RK

Lähde: G. Nigel Gilbert & Michael Mulkay - Opening Pandora's Box : a sociological analysis of scientists' discourse. Cambridge 1984. s. 176-177.

Keltanokan Ensimmäinen päivä Akateemisessa Maailmassa

Kaikki alkoi eräänä kuulaana syyskuun aamuna - VIRALLISESTI. Tosiasiassa kaikki oli alkanut jo edellisenä yönä: vuoroin valvoin ja vuoroin nukuin levottomasti. Kauhukuvat tulevasta opiskelijan uraputkesta sai hien virtaamaan ja sydämen pamppailemaan kuin coopen testin jälkeen. Uneni valtasivat painajaismaiset luennoitsijat, jotka korkealta jalustaltaan saarnasivat minulle täysin utopistisista asioista jollain swahilia muistuttavalla kielellä. Painajaiseni saivat minut vapisemaan ja ruumiinlämpöni laski ainakin 20 astetta. Ja loppuyön nukuin viiteen villapaitaan kääriytyneenä.

Mutta jatkakaamme: siellä me, ainakin 1 394 002 tulevaa yhteiskuntatieteilijää, istuimme valtavassa luentosalissa ja odotimme mitä tuleman piti. Ja tulihan sitä. Usean tunnin ajan saimme kuulla fiksuja ja filmaattisia luentoesityksiä sekä hengen ja ruumiin että kaikenlaisen muun ravinnon tarkeydestä opiskelussa. Esitelmöitsijä Jouko Jumppasen luennoissa urheilun vaikutuksesta mm. liikalihavuuden poistajana, tunsin hänen polttavan katseensa osuvan juuri minuun. Katsoin hämmästyneenä ympärilläni ja näin vain hoikkia ihmisiä...

Selviydyttyäni orientoivista
ajauduin kuin uppoamassa oleva
ruuhi UDK:laisten hellään tur-
vasatamaan. Sen jälkeen järky-
tys seurasi toistaan.

- A. Jouduin esittelemään itseni
kaikkien kuullen (änkytin,
punastuin, unohdin jopa ni-
meni).
- B. Sain tutorin, joka voisi ol-
la pikkusiskoni (olenko ikä-
loppu !?).
- C. Kadotin puhtaat ihanteeni
tulevista kirjastonhoitajis-
ta eli nykyisistä K&I:n opis-
kelijoista (joillakin oli jo-
pa ehostusta ja jonkun kuulin
mainitsevan alkoholiin viit-
taavan sanan).

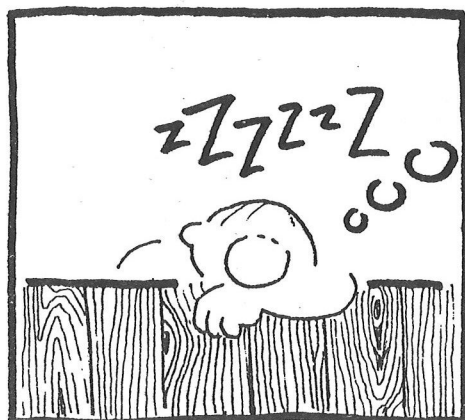
Saatuani päivän relevantin in-
formaationtarpeeni täyteen (ja
vähän ylikin) laahustin kotiin
väsyneenä, mutta onnellisena.
Illalla, ennen nukkumaan menoa,
selailin vielä saamiani oppaita
ja tunsin itseni jo täysiveri-
seksi "yliopiston pösilöksi".
Hymy huulillani nukahdin ja nu-
kuin onnellisena aamuun asti -
ja myöhästyin ensimmäiseltä
luennoltani...

Tämän fiktiivisen raportin kir-
joittivat tähtireportterit Info
Tikka ja Kirja Toukka.

UNETTAVIA

zzz

TARINOITA

UDK ry

Kirjastotieteen
ja informaation
laitos

pl 607

33101 Tampere

2